

Sīmensa uzturēšanās Rīgā 1852. gadā, kad viņš te izveidoja pirmo civilo elektromagnētisko telegrāfa līniju Krievijas impērijā (no Bolderājas uz Rīgu).

Ar visu šo pasākumu kopumu ne tikai atzīmēti RPI atjaunošanas 50 gadi, bet akcentēta Latvijas valsts un abu pārējo Baltijas valstu nodibināšanas 90. gadskārta, īpaši rādot augstākās tehniskās izglītības vēsturiskās attīstības gaitu, Baltijas valstu sadarbību zinātnē, kopēju zinātņu vēstures konferenču tradīciju, tāpat Medicīnas vēstures muzeja izveidošanas un attīstības nozīmīgumu ne tikai Latvijas, bet arī Baltijas mērogā.

Ir gandarījums, ka arī šajā zinātnes attīstībai nelabvēlīgajā finansiālajā un ekonomiskajā situācijā, kad sarūk zinātnes budžets, vēsturiskās tradīcijas tomēr tiek uzturētas un gūst pietiekamu rezonansi sabiedrībā (publicētas Z. Kiperes un G. Zemlicka plašas reportāžas par konferenci Latvijas un Lietuvas presē).

Īpaši jāuzsver, ka konferenču rīkošana pāriet jaunākās paaudzes (īpaši igauņu) zinātnieku rokās. Tas apliecina, ka arī šajā jomā vēstures stafete tiek nodota tālāk un Baltijas medicīnas un zinātņu vēstures pētnieku sadarbībai, ko aizsāka Pauls Stradiņš pretrunīgajos un grūtajos 20. gs. 50. gados, paredzams cienīgs turpinājums.

*Jānis Stradiņš*

## 11. STARPTAUTISKAIS FESTIVĀLS “TIKŠANĀS AR VĒSTURI”

2008. gadā no 9. līdz 12. oktobrim Bluā pilsētā Francijā notika 11. starptautiskā kultūras festivāla “Tikšanās ar vēsturi” (*Rendez-vous de l'histoire*) pasākumi, kuros piedalījās arī pārstāvis no Latvijas vēstures institūta. Festivālu regulāri organizē Francijas Kultūras ministrija un Bluā pilsētas mērija, piesaistot arī Eiropas Savienības resursus. “Tikšanās ar vēsturi” nav zinātniska konference vārda tiešajā nozīmē, lai gan uzstāties tajā tiek aicināti vienīgi profesionāļi vai personas ar atbilstošu reputāciju vēsturnieku aprindās. Drīzāk to var uzskatīt par masu izglītošanas pasākumu, kas nodrošina visdažādākajiem Francijas iedzīvotāju slāņiem iespēju klausīties visplašākās tematikas lekcijas un diskusiju sanāksmes, apmeklēt izstādes un vēsturei veltītu filmu festivālus, izvēlēties jebkuru tematu pēc savām interesēm un uzzināt, kādi ir Eiropas vēsturnieku pašreizējie uzskati un pētījumu virzieni.

Par pēdējā festivāla reputāciju liecina kaut vai tas, ka tā organizācijas darbā piekrita piedalīties izcilais franču viduslaiku vēstures pētnieks Žaks Legofs, bet festivāla patronu lomu uzņēmas vairāki Franču akadēmijas locekļi un pazīstamais politiķis un diplomāts Valēri Žiskārs d'Estēns. “Tikšanās ar vēsturi” sakrita ar vēl vienu pasākumu – Eiropas vēstures veicināšanas centra organizētu 27 lekciju ciklu, ko divpadsmit Francijas pilsētās bija jānolasa vēsturniekiem no katras Eiropas Savienības dalībvalsts. Lekciju cikla vienojošā tematika bija Eiropas vēsture un kontinenta

valstu vēsturiskās pieredzes kopība, ļaujot katram autoram brīvā formā izteikt savas pārdomas. Bluā pilsētā festivāla laikā tika lasītas piecas no minētajām lekcijām.

10. oktobrī Bluā Eiropas vēstures lekcijas nolasīja vēsturnieki no Francijas, Austrijas, Polijas, Igaunijas un Latvijas. Žaks Legofs runāja par Eiropas vēstures stratifikāciju, Ernsts Brukmillers pievērsās Austrijai kā "Eiropas problēmai", poļu vēsturnieks Ježijs Klocovskis apskatīja kristīgā humānisma pieredzi Eiropas kontekstā, bet igauņis Kristians Tomaspoegs izvērtēja atšķirības starp Vācu ordeņa darbību Baltijā un Vidusjūras reģionā. Latviju pārstāvēja Juris Pavlovičs ar lekciju "Latvija padomju un nacistiskās okupācijas laikā: kā izdzīvoja cilvēktiesības". Lekcijas tēma tika izraudzīta pēc franču puses lūguma, kas pamatoja šo izvēli ar nepieciešamību izskaidrot saviem tautiešiem, ko patiesībā piedzīvojusi Latvija.

Eiropas vēstures cikla lekcijas bija tikai niecīga daļa no pasākumu kopuma, kas uz dažām dienām faktiski padarīja Bluā par vēsturei pakļautu pilsētu. Vienlaikus notika līdz pat desmit lekciju un semināru, neskaitot deviņas izstādes, kuru izvietojšanai bija atvēlētas pilsētas mērijas telpas, iespaidīgs grāmatu tirgus ar visu vadošo franču izdevniecību dalību un daudzu autoru autogrāfiem, kā arī kinofestivāls. Uzturoties Bluā tikai pusotru dienu, bija absolūti neiespējami izsekot vairākiem simtiem pasākumu, kuru tematika svārstījās no diskusijas par Fugeru dinastijas lomu Eiropas ekonomikas attīstībā līdz semināram, kas apcerēja Baraka Obamas atbilstību "īstā amerikāņā" tēlam. Jāšaubās, vai pat aktīvākie Bluā vēstures entuziasti šajās dienās redzēja vairāk par piektdaļu no notikušā.

Līdz ar to lekcijas apmeklētāju nospiedošs vairākums bija cienījama vecuma franči ar visai aptuvenu priekšstatu par vēsturi un skolu jaunatne, kam šāds apmeklējums acīmredzami bija daļa no mācību procesa. Tomēr izrādītā interese bija liela un auditorija uzdeva Latvijas apstākļos pavisam negaidītus jautājumus. Lai cik dīvaini tas būtu, lielākā daļa jautājumu bija saistīti ar Latvijas nacionālo partizānu kustības dalībnieku profesionālo piederību. Klausītāji vēlējās zināt, kādā veidā uzticība konkrētai ticībai iespaidoja gatavību cīnīties par savas zemes neatkarību. Pretēji gaidītajam politiska rakstura jautājumu nebija vispār, cik noprotams, sakarā ar to, ka tikai viens no klātesošajiem bija apmeklētājs Rīgu.

Protams, festivālam bija arī noteikta politiskā orientācija un zināma impēriskā pieskaņa, kas izpaudās norādēs uz Francijas īpašo nozīmi mūsdienu Eiropā un propagandiskajā Kvebekas grāmatu izstādē. Taču šie atribūti nebija uzkrītoši, ja vien tos nevēlējās redzēt. Tā vietā varēja tikai apbrīnot cieņu un uzmanību, ko franču valsts velta savai pagātnei un tās pētniekiem. Festivāla laikā vēsturnieku rīcībā tika nodota senā Bluā franču karaļu pils, un politiķi un pašvaldība bija darījuši visu iespējamo, lai festivāla dalībnieki un viesi uz dažām dienām justos kā goda pilsoņi. Saglabājot sirdī vispatīkamākās atmiņas par šiem dižajiem vēstures svētkiem, atliek vienīgi jautāt, kad atnāks latviešiem tie laiki.

*Juris Pavlovičs*